

**OCENE IN POROČILA
RECENSIONI E RELAZIONI
REVIEWS AND REPORTS**

Dragutin Rucner: PTICE HRVATSKE OBALE JADRANA.
Hrvatski prirodoslovni muzej 1998, pp. 312

Delo ornitologa Dragutina Rucnerja (1910-1996) nam predstavlja avifavno praktično celotne hrvaške obale (500 km zračne linije od Dragonje do Prevlake), otokov in zaledja. Avtor je podatke zbiral (skupaj s soprogo Renato) od leta 1946 do 1975. Knjiga obsega 312 strani in ima 50 originalnih avtorjevih fotografij značilnih habitatov. Uredil in za tisk jo je pripravil dr. N. Tvrtković s Hrvaškega prirodoslovnega muzeja.

Pisni del se začne z urednikovim predgovorom, ki nam v kratkih stavkih oriše lik pokojnega avtorja in razloži koncept knjige, kakor si ga je zamislil avtor sam. V nadaljevanju nam avtor predstavi ornitologe (ne toliko njihova dela), ki so objavljali svoja opažanja z obravnavanega območja pred njim, mimogrede pa v besedilu omeni, da z novejšimi izsledki ni prav dobro seznanjen. Slednje je bilo verjetno vsaj deloma tudi vodilo za njegov način prikazovanja podatkov, ki ga prav tako razloži v tem poglavju - v knjigi bomo namreč našli predvsem samo njegove (oz. njune) originalne podatke in le izjemoma tudi tuje, že objavljene.

V splošnem delu knjige nam na petih straneh opiše geografske, na še nadaljnjih 18 straneh pa tudi ekološke danosti raziskovanega območja. Slednjim daje velik pomen, saj je že hitro po začetku terenskega dela opazil veliko povezanost med razširjenostjo ptic in vegetacijskimi pasovi, kot ključnimi pokazatelji ekoloških razmer. Nekatera značilna fitogeografska območja na hitro opiše tudi z značilnimi gnezdilci.

V posebnem delu knjige nam na skoraj 200 straneh prikaže status, razširjenost in pogostnost 292 vrst ptic, ki jih je opazil na obravnavanem območju. Praktično vsi pomembni podatki so dokumentirani z lokacijo in datumom najdbe.

Ob koncu nam avtor v treh kratkih poglavjih predstavi še 59 vrst ptic, ki so jih na obravnavanem območju opazili drugi avtorji (vsa opažanja so citirana), nomenklaturu domačih imen za ptice in zaključke. Sledi še seznam uporabljene literature, nemški povzetek, ter grafična priloga, v kateri je v UTM mreži pregledno predstavljena razširjenost 107, v posebnem delu opisanih gnezdilcev.

V knjigi so podrobno predstavljeni rezultati, za današnji čas povsem neuresničljivega avtorskega projekta - tri desetletja solističnega kartiranja ptic v obdobju gnezdenja, preleta in prezimovanja, in to na območju, ki se po površini lahko meri s celotno Slovenijo, po pestrosti pa le nekoliko manj. Verjemem, da je obseg opravljenega dela in število zbranih podatkov tolikšno, da se jih drugače kot je v knjigi (s številnimi posplošitvami), verjetno sploh ne da predstaviti. V nasprotnem bi bilo znanstvenih argumentacij še vsaj za en ali dva podobno debela zvezka. Čas, ki bi ga za to potreboval avtor, pa bi gotovo presegel njegove tužemeljske zmožnosti.

Kot vsak, ima tudi ta, prostorsko megalomanski raziskovalni pristop svoje prednosti in slabosti. Rezultati nam, na eni strani, pregledno prikazujejo splošno stanje avifavne in grobe ornitogeografske kline, ki se vlečejo vzdolž V jadranske obale, po drugi pa skrijejo številne podrobnosti, ki jih ob razpršenosti dela ni bilo moč zbrati. Zaradi potrditve prisotnosti splošno razširjenih vrst na celotnem raziskovalnem območju, je avtor zamudil priložnost opazovanja ali nedvomne potrditve nekaterih redkih, a stalnih gnezdilcev. Ugotovitve o redkih ali specializiranih vrstah, dobljene na začetku terenskega dela bi, zaradi dolgega obdobja raziskovanja, potrebovale nove potrditve. Zaradi obsežnega dela pri urejanju in interpretaciji zbranih podatkov, ni bilo časa za temeljitejši pregled in predvsem presojo del drugih avtorjev, ter povezavo z lastnimi rezultati. Res pa je, da se je avtor vseh naštetih slabosti dobro zavedal, kar je brez slepomišljenja tudi priznal, njihovo reševanje in dopolnjevanje pa naložil na pleča novi generaciji ornitologov.

Knjigo lahko ocenjujemo s kritične plati in v njej najdemo številne nerazumljivosti, pomankljivosti, spregledane možnosti in tudi nedoslednosti, ki so zvest spremljevalec vseh široko zastavljenih projektov. Resnici na ljubo, ima tudi takšna kritika svoj pomen pri spoznavanju skrivnosti narave okoli nas, saj nas usmeri v iskanje še neznanega. Vseeno pa sem mnenja, da moramo v knjigi iskati predvsem to, kar je narejenega in to dobro. To so številni favnistični in ekološki podatki. Knjiga "Ptice hrvatske obale Jadrana" je brez dvoma neprecenljiv temelj za poznavanje in nadaljne raziskovanje avifavne tega dela Evrope.

Davorin Tome